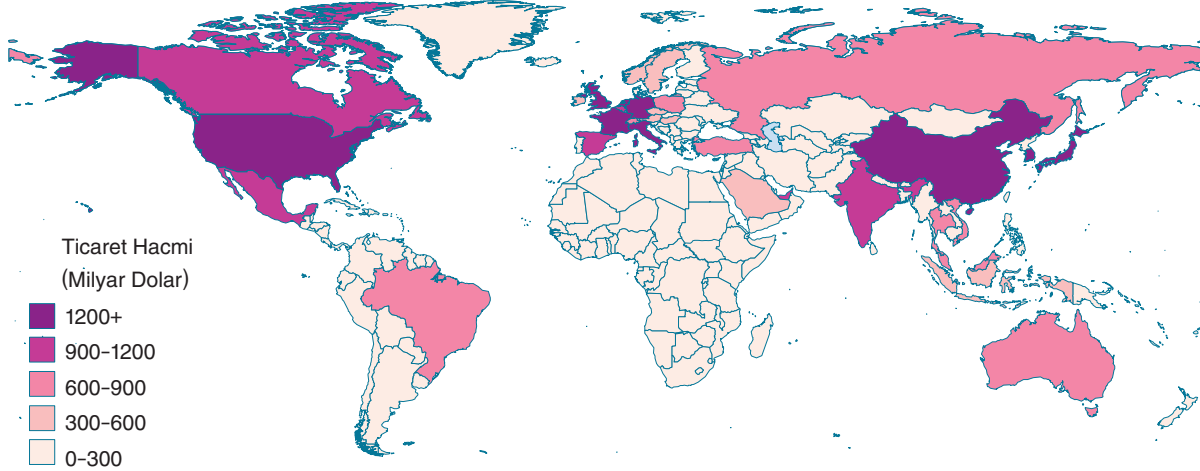

KÜRESEL ORTAM: BÖLGELER VE ÜLKELER: ÜLKELER ARASINDAKİ EKONOMİK VE SİYASİ ETKİLEŞİM

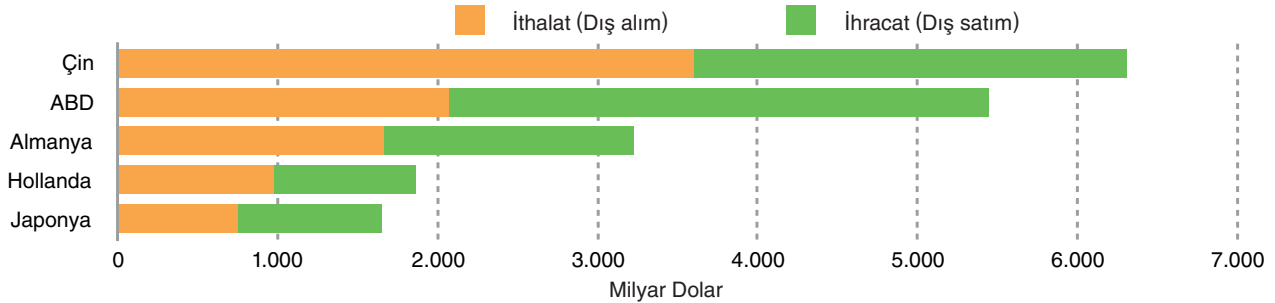
KÜRESEL TİCARET*

- ✓ **Ticaret**, bir mal veya hizmetin kâr elde etmek amacıyla alım ve satımına yönelik etkinliklerin tümüdür.
- ✓ Ticaretin yapılması için ham madde, üretim ve pazar olmak üzere üç unsura ihtiyaç vardır. Bu unsurlar birbirleriyle sürekli etkileşim hâlinindedir.
- ✓ Asıl amacı üretilen ürünleri satmak ve ihtiyaç duyulan ürünleri satın almak olan ticaret; ülke sınırları içerisinde gerçekleşiyorsa **iç ticaret**, ülkeler arasında yapılıyorsa **dış ticaret** adını alır.
- ✓ Bir ürünün ithal edildikten sonra bazı işlemler yapılarak tekrar ihraç edilmesi günümüz ticaretinde sık rastlanılan bir durumdur. Örneğin kakao çekirdeği üretimi ve ihracatında Fildişi Sahili ve Gana ilk sıralarda yer alırken kakao içeren çikolata ve diğer ürünlerin ihracatında Almanya, Belçika, İtalya ve Polonya başta gelen ülkelerdir.
- ✓ Ticaret hacminin en yüksek olduğu bölgeler; Kuzey Amerika, Batı Avrupa ve Pasifik Asya'dır (Japonya, Çin ve Kore). Bu bölgeler, aynı zamanda ham maddenin, üretimin ve pazarın yoğun olduğu yerlerdir.

Ülkelerin ticaret hacmi, Dünya Ticaret Örgütü, 2023

- ✓ Ticaret hacminin en fazla olduğu ülkeler; Çin, ABD, Almanya, Hollanda ve Japonya'dır. Bölgelere göre ise Avrupa yaklaşık %36'lık oranla uluslararası ticarete en büyük paya sahiptir.

Dünya ticaretinde önde gelen ülkeler, Dünya Ticaret Örgütü, 2023

Sanayi Sektöründe Ticaret

- ✓ Küresel ticarete en büyük paya sahip olan sektör sanayidir.
- ✓ Ham maddelerin işlenmesiyle elde edilen sanayi ürünlerinin ticareti her geçen yıl artmaktadır. Bu durumun oluşmasında sanayi ürünlerine olan talebin yani pazarın büyük olmasının etkisi büyüktür.
- ✓ Dünya üzerinde önemli sanayi üretim alanları Batı Avrupa, Kuzey Amerika, Doğu ve Güneydoğu Asya ile Rusya ve Ukrayna'dır.

Tarım Sektöründe Ticaret

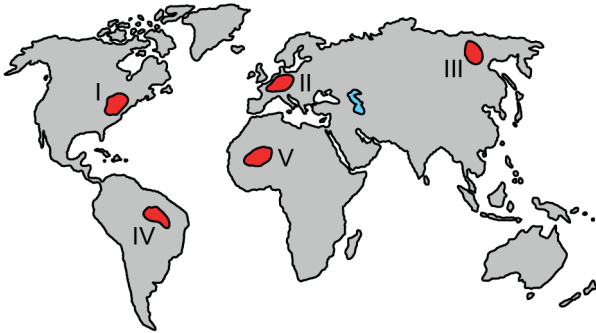
- ✓ 2023 yılında ticarete konu olan malların oransal dağılışı içinde tarım ürünleri %10'luk bir paya sahiptir.
- ✓ Tarımsal ham madde, artan dünya nüfusunun ihtiyaçlarının özellikle de besin ihtiyacının karşılanmasında önemli bir yer tutar. Yeryüzünde ılıman iklim koşullarının hâkim, toprağın verimli ve su kaynaklarının bol olduğu alanlarda tarımsal üretim yoğun olarak yapılmaktadır.
- ✓ ABD, Batı Avrupa, Hindistan, Brezilya, Arjantin ve Rusya Federasyonu tarımsal ham madde üretiminin en yoğun olduğu bölgelerdir.

Maden ve Enerji Sektöründe Ticaret

- ✓ Sanayiden enerjiye pek çok sektör için önemli bir ham madde kaynağı olan maden sektörü küresel ticarete önemli bir yere sahiptir.
- ✓ Yeryüzünün önemli maden üretim sahaları; Amerika'nın kuzeyi, Avrasya'nın kuzeyi, Avustralya'nın iç kesimleri, Büyük Sahra, Orta Afrika ve Patagonya bölgeleridir.
- ✓ Petrol, kömür ve doğal gaz dünya enerji üretiminde en büyük paya sahip olan yer altı kaynaklarıdır.
- ✓ Dünya üzerindeki petrol rezervlerinin %50'si Orta Doğu, %19'u Orta ve Güney Amerika'da bulunmaktadır. Dünyadaki en önemli petrol üreticileri; ABD, S. Arabistan, Rusya, Irak ve Kanada'dır.
- ✓ Batı Avrupa ve Japonya gibi sanayileşmiş ancak petrol kaynakları bakımından fakir olan ülkeler enerji ihtiyaçlarını karşılayabilmek için petrol ithal eder. Önemli bir petrol üreticisi olan ABD, ürettiği petrolün ihtiyacını karşılamaması nedeniyle petrol satın alır.

ÖRNEK-1

Dünya ticaretinde ham madde ve üretim ilişkilerinin devamlılığı açısından tüketim bölgesi olan pazarların büyük önemi vardır. Bu bakımdan günümüzde geniş pazar alanları durumundaki belirli bölgeler arasında ticaretin yoğun olarak yapıldığı görülmektedir.

Haritada numaralandırılarak gösterilen alanların hangileri arasında bu yoğunluğun daha fazla olduğu söylenebilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV D) III ve V E) IV ve V

(2024-AYT/Sosyal Bilimler-2)

ÖRNEK-2

Dünyadaki ham madde, üretim ve pazar alanlarının özellikleriyle ilgili, öğrenciler arasında şu konuşmalar yaşanmıştır:

Özge: Kömür, petrol, doğal gaz gibi kaynakların çıkarıldığı alanlar, enerji kaynağı üretim bölgelerindendir.

Ali: Gelişmiş ülkeler, sanayi ürünleri bakımından hem üretim hem de pazar alanı durumundadır.

Büşra: Tarımsal ham madde üretiminin tamamı gelişmekte olan ülkeler tarafından karşılanır.

Tuna: Bir bölgenin pazar alanı olarak nitelendirilebilmesi için yer altı kaynaklarının zengin olması gerekir.

Bu öğrencilerin hangileri doğru yorum yapmıştır?

- A) Özge ve Ali B) Özge ve Büşra
C) Ali ve Büşra D) Ali ve Tuna
E) Büşra ve Tuna

(2022-AYT/Sosyal Bilimler-2)

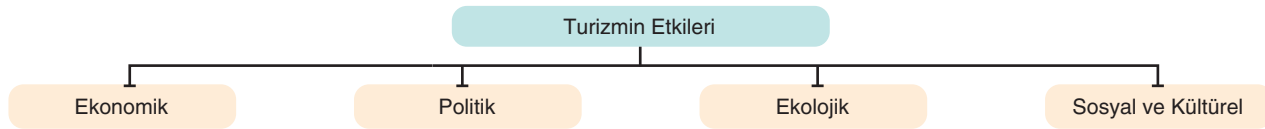
ULUSLARARASI TURİZM

- ✓ İnsanların dinlenme, eğlenme, görme ve tanıma gibi amaçlarla bir yere geçici bir süreliğine yapmış olduğu gezilere **turizm**, bu faaliyetlere katılan kişilere de **turist** denir.

Turizmin Ortaya Çıkmasını ve Gelişmesini Sağlayan Faktörler

- ✓ İnsanların gelir seviyesinin ve eğitim seviyesinin artması
- ✓ Hızlı sanayileşme ve kentleşme sonucunda ortaya çıkan sorunlar
- ✓ Hızlı nüfus artışı
- ✓ Ulaşım imkânlarının gelişmesi
- ✓ Tarihî ve dinî mekânları, farklı kültürleri ve doğal oluşumları görme isteği
- ✓ Tanıtım ve reklam teknolojilerinin gelişmesi
- ✓ Tatil yapma isteği
- ✓ Hafta sonu tatili kavramının oluşması
- ✓ Eğitim ve iş toplantılarına katılma
- ✓ Ulaşım imkânlarının gelişmesi
- ✓ Doğal ve yeşil alanların azalması

Turizmin Etkileri

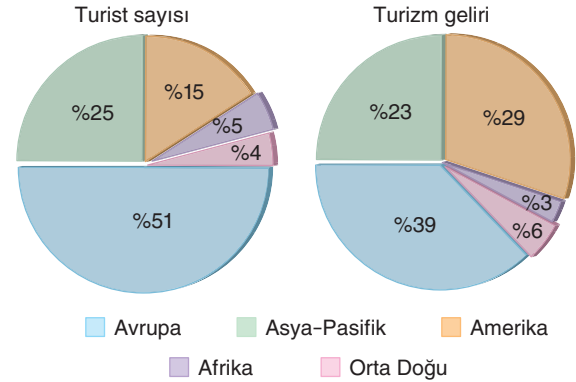

Turizmin Ekonomik Etkileri

- ✓ Ulusal ekonomi içindeki birçok sektörü etkileyerek işlem hacmini artıran turizm, istihdam alanı oluşturmalarının yanı sıra altyapı ve inşaat sektörlerinin gelişmesini sağlar.
- ✓ Ülkeye döviz girdisi oluşturarak dış ticaret açığının kapatılmasına destek verir. Ödemeler dengesini düzenler ve yeni yatırımların yapılmasına olanak sağlar. İç ticareti artırarak yeni ticaret merkezlerinin oluşmasını sağlar.

Ülkelerin Aldığı Turist Sayısı		Ülkelere Göre Turizm Geliri	
Ülke	Turist Sayısı (Milyon Kişi)	Ülke	Turizm Geliri (Milyar Dolar)
Fransa	90,2	ABD	214
İspanya	83,2	İspanya	74
ABD	78,7	Fransa	67
Çin	67,5	Tayland	63
İtalya	64,6	İngiltere	52
Türkiye	52,5	İtalya	49
Meksika	44,9	Avustralya	45
Tayland	39,7	Almanya	43
Almanya	39,4	Japonya	41
İngiltere	36,9	Çin	40

Ülkelere göre gelen turist sayıları ve turizm gelirleri (2019)

Kıtalaraya göre turist sayıları ve turizm gelirlerinin oransal dağılımı (2020)

- ✓ Dünyadaki millî gelirin %8'ini turizm sektörü oluşturmaktadır. Ayrıca dünyadaki insanların %11,4'lük bir kısmı turizm ve turizme bağlı sektörlerde çalışmaktadır (Dünya Turizm Örgütü, 2019).

Turizmin Uluslararası İlişkilere Etkileri

- ✓ Turizmin farklı kültürleri yakınlaştıran, kaynaştıran bir yapısı vardır. Kültürler arasında oluşan bu olumlu durum, devlet yönetimlerini de etkilemektedir. Yöneticiler, günümüzde ziyaretçilerin daha rahat seyahat edebilmesi için çeşitli kolaylıklar sağlamıştır.

Turizmin Çevresel ve Ekolojik Etkileri

- ✓ Turizm, çevrenin ve ekolojik sistemlerin dengeli bir şekilde yönetilmesini ve tahribatının önlenmesini hedefler. Ancak bazı altyapı ve planlama eksiklikleri, çevreye zarar verebilmektedir. Son yıllarda yaygınlaşan ekoturizm, çevreyi ve yerel halkların refahını hedefleyen bir turizm faaliyetidir.

Turizmin Sosyal ve Kültürel Etkileri

- ✓ Turizm, eğitim ve kültür seviyesinin artmasını sağlar. Halkı bilinçlendirerek millî değer ve varlıkların korunmasını sağlar. Kültürel değerlere sahip çıkma bilincini geliştirir. Yabancı dil öğrenme isteğini artırır. Tarihî ve doğal zenginlikler koruma altına alınır. Farklı kültürlerdeki insanlar arasında bağların güçlenmesini sağlar. Bunların yanında geleneksel yaşam biçimini değiştirmesi, dilin yapısını bozması, çevre kirliliğine neden olması gibi olumsuz sonuçları da vardır.

ANTİK DÜNYA'NIN YEDİ HARİKASI

Keops Piramidi (Mısır)

Babil'in Asma Bahçeleri (Irak)

Zeus Heykeli (Yunanistan)

Rodos Heykeli (Yunanistan)

İskenderiye Feneri (Mısır)

Kral Masollos'un Mezarı
(Türkiye)

Artemis Tapınağı (Türkiye)

Millî Parklar

- ✓ Bilimsel ve görsel açıdan, ulusal ve uluslararası nadir bulunan doğal ve kültürel değerler ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip doğa parçalarıdır. İlk millî park uygulaması 1872 yılında ABD'de Yellowstone'de başlamıştır. ABD, Avustralya ve Kanada millî park uygulamasına öncülük eden ülkelerdir.
- ✓ Türkiye'de 1958'de Yozgat Çamlığı ile millî park uygulaması başlamıştır. 2019 yılında Siirt'te bulunan Botan Vadisi Millî Parkı, millî park olarak ilan edilmiştir.
- ✓ Dünyada bazı önemli millî parklar aşağıda verilmiştir.
 - Yosemite Millî Parkı (ABD)
 - Fuji-Hakone-İzu Millî Parkı (Japonya)
 - Büyük Kanyon (ABD)
 - Guilin (Gilin) ve Lijiang (Lijang) Nehri Millî Parkı (Çin)
 - Banff (Bent) Millî Parkı (Kanada)
 - Serengeti Millî Parkı (Tanzanya)
 - Torres del Paine (Turis dey Peyn) (Şili)
 - İsviçre Millî Parkı

ÖRNEK-3

Uluslararası turizm, ülkeler arası etkileşimde önemli bir rol oynar. Bu etkileşim sonucunda birtakım olumlu sonuçlar ortaya çıkar.

Aşağıdakilerden hangisi bu sonuçlardan biri değildir?

- A) Döviz girdisinin artması
- B) Kültürel etkileşimin artması
- C) İstihdam olanaklarının artması
- D) Yoğun yapılaşmanın artması
- E) Ülkeler arası ticaretin canlanması

(2019-AYT/Sosyal Bilimler-2)

ÖRNEK-4

Aşağıdakilerden hangisi insanları turizm etkinliklerine yönelten nedenler arasında yer almaz?

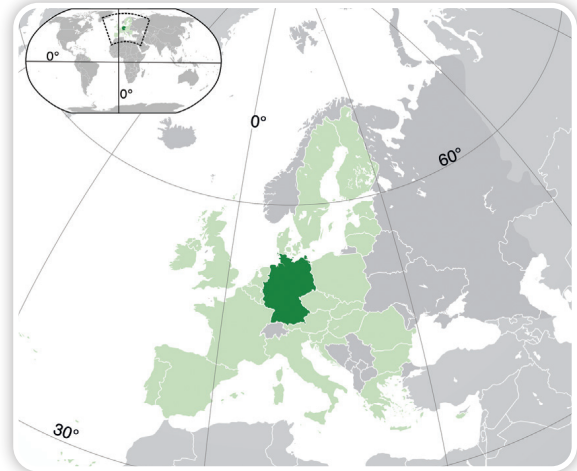
- A) Eğitim seviyesinin yükselmesi
- B) Gelir düzeyinin artması
- C) İç göçlerin artması
- D) Ulaşım imkânlarının gelişmesi
- E) İletişim araçlarının etkili olması

SANAYİLEŞME SÜRECİ: ALMANYA*

- ✓ Resmî adı Almanya Federal Cumhuriyeti'dir. Ülke, on altı eyaletten oluşur. Kuzeyde Danimarka; batıda Hollanda, Belçika, Lüksemburg ve Fransa; güneyde İsviçre ve Avusturya; doğuda Polonya ve Çekya ile komşu olan Almanya'nın kuzeyinde Baltık Denizi ve Kuzey Deniz yer almaktadır.

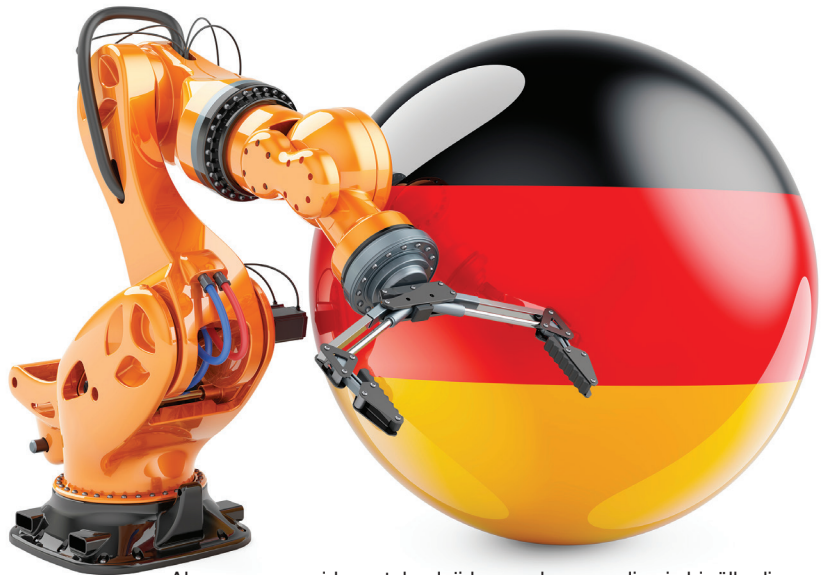
Almanya Hakkında Genel Bilgiler (2020)

- Resmî adı: Almanya Federal Cumhuriyeti
- Yönetim şekli: Federal Cumhuriyet
- Başkenti: Berlin
- Resmî dili: Almanca
- Yüz ölçümü: 356 970 km²
- Nüfusu: 83,7 milyon
- Dini: Hristiyanlık (Protestan/Katolik)
- Kişi başına düşen GSMH: 47 513 ABD doları (2020)
- Para birimi: Euro
- Okuryazar oranı: %99,5
- Yıllık nüfus artış hızı: %0,5
- Ortalama yaşam süresi: 83,6 yıl
- Şehir nüfusu oranı: %77,4

Almanya'nın Mutlak Konumu

- ✓ Almanya'da yükselti, kuzeyden güneye doğru artar. Kuzeyinde 50 metreden alçak ovalar, Orta Almanya'da yükseltisi 1000 metreyi geçmeyen plato ve tepeler, Güney Almanya'da ise daha yüksek alanlar yer alır.
- ✓ Akarsu ağı sık olan Almanya'da Ren, Tuna, Elbe, Oder ve Weser akarsuları bulunur. Elbe'den iç su taşımacılığında yararlanılır.
- ✓ Almanya'nın kuzey ve kuzeybatısında batı rüzgârları ve Gulf Stream sıcak su akıntılarının etkisiyle ılıman okyanus iklim görülür. Ortası ve güneyinde yükselti ve karasallığın etkisiyle karasal iklim etkilidir. Ülke topraklarının yaklaşık üçte biri ormanlarla kaplıdır.
- ✓ Rusya Federasyonu ve Türkiye'den sonra Avrupa'nın en kalabalık üçüncü ülkesidir.

Almanya, sanayide ve teknolojiye son derece gelişmiş bir ülkedir.

* Sosyal Bilimler-2 konusudur.

- ✓ Nüfus artış hızı düşük, genç nüfus oranı az, ortalama yaşam süresi uzundur. En büyük şehri 3,7 milyonluk nüfusuyla Berlin'dir.
- ✓ Ülkede tarımsal faaliyetler modern yöntemlerle yapılır. En çok buğday, mısır ve şeker pancarı üretilir. Ayrıca mısır, çavdar, patates, yulaf ve yem bitkileri tarımı yapılır. Hayvancılık, ormancılık ve balıkçılıkta da önemli gelişme kaydetmiştir.
- ✓ Doğadaki mevcut kaynaklar bakımından zengin değildir. Ancak sahip olduğu önemli kömür yatakları sayesinde sanayileşme sürecine ilk başlayan ülkelerdendir.
- ✓ Avrupa'nın en büyük, dünyanın da dördüncü büyük ekonomisine sahiptir. Otomotiv, savunma, kimya ve elektronik sanayi kollarının yanı sıra ticaret, finans, eğitim, sağlık ve turizm gibi sektörler de gelişmiştir.
- ✓ Almanya'da sanayileşmenin ön hazırlıkları 18. yüzyılın sonları ile 19. yüzyılın başlarında gerçekleşmiştir. Almanya'yı oluşturan federe devletler arasında gümrük birliği kurulmuştur.
- ✓ Berlin Sanayi Enstitüsü ve Endüstriyel Teknoloji Okulunun kurulmasıyla yurt dışından teknik ve endüstriyel bilgilerin ülkeye girişi sağlanmıştır. Yüksek gümrük vergileri uygulayarak yerli üretimi korumuş ve sanayileşme sürecini hızlandırmıştır.
- ✓ 18. yüzyılın sonlarından itibaren Ruhr havzasındaki kömür yataklarını kullanarak bir yandan demir-çelik üretimini gerçekleştirirken bir yandan demir yolları yapımına önem vermiştir.
- ✓ Buharlı makinelerin kullanılması, demirin çıkarılıp işlenmesinde ve tekstil sektöründe büyük kolaylıklar sağlamıştır. Bu sayede fabrika ve çalışan sayısı artmıştır. 1835 yılında Nürnberg ve Furth arasında ilk demir yolu hattı açılmış böylece Almanya'da sanayileşme süreci başlamıştır. İlk etapta İngiltere ve Belçika'dan ithal edilen lokomotifleri kullanan Almanya, ilerleyen süreçte kendi lokomotiflerini üretmeye başlamıştır.
- ✓ 1871 yılında Almanya İmparatorluğu'nun kurulmasıyla sanayi belirgin şekilde büyümüştür. Ağır sanayinin gelişmesiyle çelik üretimi artmıştır. Otomotiv, gemi ve silah üretimi böylelikle gelişmiş ayrıca kimya ve elektrik sanayisi de gelişme göstermiştir.
- ✓ Almanya'da yaşanan bu gelişmeler **İkinci Sanayi Devrimi** olarak adlandırılır.
- ✓ II. Dünya Savaşı yıllarında sanayileşme süreci kesintiye uğrasa da savaş sonrasında tekrar hızlı bir sanayileşme süreci yaşanmıştır. Bu hızlı gelişme sonucunda Almanya çok sayıda teknolojik buluşa imza atmıştır.

DİFnot

Münih, Wolfsburg, Baden, Ingolstandt, Stuttgart, Berlin, Frankfurt, Düsseldorf, Leipzig, Duisburg, Essen ve Bremen Almanya'nın önemli sanayi şehirleridir.

- ✓ Otomotiv, Almanya'nın ihracatında (%17,5) en fazla paya sahip olan sektördür. İlk otomobilin üretildiği ve ilk otoyolun yapıldığı ülkedir. Almanya dış ticaretini daha çok Avrupa Birliği ülkeleri ve ABD ile yapmaktadır. Otomobil, ilaç, demir-çelik ürünleri, kimyasal maddeler, kâğıt, elektrikli araçlar ve çeşitli makineler ihraç ürünleridir. Petrol, gıda ürünleri ve ham maddeler ise en önemli ithalat ürünleridir.

ÖRNEK-5

Dünyanın dördüncü büyük ekonomisine sahip olan Almanya, bu gücünü sanayi alanındaki gelişmişliğinden almaktadır.

Almanya'nın bu gücü yakalamasında;

- nüfus büyüklüğü,
- nitelikli iş gücü,
- nüfus artış oranının düşüklüğü,
- zengin doğal kaynak

faktörlerinden hangileri daha fazla etkili olmuştur?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

(2015-LYS3)

ÖRNEK-6

XIX. yüzyılda Batı Avrupa ülkelerinde başlayan sanayileşme faaliyetleri, zamanla Kuzey Amerika ve Doğu Asya ülkelerinde de gelişmeye başlamıştır. Demir-çelik sanayisi bu faaliyetlerin lokomotifleri olmuş ve gelişen teknoloji ile birlikte farklı sanayi kolları doğmuştur.

Buna göre, demir-çelik sanayisinin gelişmesinde aşağıdaki doğal kaynaklardan hangisi etkili olmuştur?

- A) Linyit B) Petrol C) Ormanlar
D) Doğal gaz E) Taş kömürü

(2015-LYS3)

FARKLI GELİŞİMİŞLİK SEVİYESİNDEKİ ÜLKELERDE TARIM-EKONOMİ İLİŞKİSİ

- ✓ Ülke ekonomileri için oldukça önemli olan tarımsal etkinliklerde kullanılan yöntemler, ülkelerin gelişmişlik düzeyine göre farklılık gösterir.
- ✓ Tarım yöntemleri, ekstansif (geleneksel) ve entansif (modern) olmak üzere ikiye ayrılır.

Ekstansif (Geleneksel) Tarım Yöntemi

- ✓ Daha çok az gelişmiş ülkelerde temel ihtiyaçları karşılamaya yönelik yapılan tarım yöntemidir. Tarım, daha çok doğa koşullarına bağlı olarak yapıldığı için tarımsal üretimde yıllara göre dalgalanmalar fazladır. Bu nedenle üretimin az olduğu yıllarda bazı ürünler ithal edilir. Tarım topraklarının bakımsız, gübre ve ilaç kullanımının kısıtlı olduğu az gelişmiş ülkelerde, makineden çok insan ve hayvan gücünden yararlanılır.
- ✓ Tarımsal verimin yetersiz olduğu bu ülkelerde, ilkel yöntemlerle yapılan hayvancılıktan elde edilen verim de düşüktür. Afganistan, Nijer, Surinam, Uganda, Kenya ve Sudan ekstansif tarım yönteminin yapıldığı ülkelerdir. Bu ülkelerde tarım sektöründe çalışan nüfus oranı, diğer sektörlerdekinden fazla olduğu hâlde tarımdan elde edilen gelir oranı düşüktür.

Entansif (Modern) Tarım Yöntemi

- ✓ Gelişmiş ülkelerde tarımsal faaliyetler, ülke ihtiyacını karşılamadan dışarıya sanayi ham maddesi elde etmek veya ihracat amacıyla da yapılır. Bu şekilde tarım alanlarından en üst düzeyde verim elde etmeye yönelik modern yöntemlerle yapılan tarım yöntemine **entansif yöntem** denir. Bu tarım yönteminde doğa koşullarının etkisi azdır.
- ✓ Tarımda kaliteli tohum, sulama, gübre ve ilaç kullanımı kontrollü ve planlı şekilde yapılır.
- ✓ Tarımda makine kullanımı fazla olduğundan insan gücüne duyulan ihtiyaç ve tarım sektöründe çalışanların oranı azdır.
- ✓ Tarımdan ve hayvancılıktan elde edilen gelir, gelişmiş ülkelerde az gelişmiş ülkelere göre daha yüksektir. ABD, Hollanda ve Fransa gibi gelişmiş ülkelerde entansif tarım yöntemi uygulanır.

ÖRNEK-7

Tarımda çalışan nüfusun fazlalığı ve üretimin geleneksel yöntemlerle yapılması, az gelişmiş ülkelerin özelliklerinden biridir.

Aşağıdakilerden hangisi, bu ülkelerin tarımsal faaliyet özelliklerine örnek gösterilemez?

- A) Modern tarım uygulamalarına dönük yatırımlarının düşük olması
- B) Tarımdan elde ettikleri gelirin düşük olması
- C) Anız yakma ve nadas uygulamalarına rastlanması
- D) Tarımsal üretimlerinin öncelikle dış satıma dönük olması
- E) Tarımsal faaliyetlerinin büyük ölçüde iklim koşullarına bağlı olması

(2018-AYT/Sosyal Bilimler-2)

ÖRNEK-8

Aşağıda iki farklı ülkenin tarımsal yapısıyla ilgili bazı bilgiler verilmiştir.

- **K ülkesi:** Ülkede genel olarak temel ihtiyaçları karşılamaya yönelik tarım yapılmaktadır. Bu ülkede genellikle doğa koşullarına bağlı olarak tarım yapıldığından üretimde yıldan yıla dalgalanmalar görülür. Ayrıca tarım ve hayvancılıktan elde edilen verim düzeyi de düşüktür.
- **L ülkesi:** Ülkede tarımsal üretim, temel ihtiyacın karşılanması yanında ticari amaçlarla da yapılmaktadır. Bu ülkedeki tarımsal faaliyetlerde modern teknikler kullanıldığından üretimde yıllara göre büyük değişim görülmemekte ve hayvancılıktan elde edilen verim düzeyinin de yüksek olduğu görülmektedir.

Buna göre K ve L ülkelerinde belirtilen farklılıkların ortaya çıkmasındaki temel neden aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kalkınma önceliklerinin farklı olması
- B) İklim koşullarının farklılık göstermesi
- C) Tarımsal alan miktarının farklı olması
- D) Tüketici nüfus miktarının farklı olması
- E) Gelişmişlik düzeylerinin farklılık göstermesi

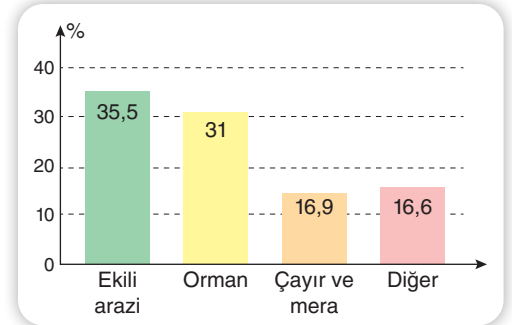
(2021-AYT/Sosyal Bilimler-1)

Fransa

- ✓ Batı Avrupa ülkesi olan Fransa'nın komşuları; İtalya, İsviçre, Almanya, Lüksemburg, Belçika, İspanya ve Andora'dır. Ülkenin Atlas Okyanusu, Akdeniz ve Manş Denizi'ne kıyısı bulunur.
- ✓ Ülkenin büyük bir bölümü ova, plato ve alçak tepelerden oluşur. Güneydoğusu ise dağlıktır. Avrupa'nın en yüksek zirvesi olan Mont Blanc (4807 metre) bu ülkede yer alır. ılıman okyanus, ılıman karasal, Akdeniz ve yüksek dağ iklimleri görülür.
- ✓ Ülke nüfusunun %2,7'si tarım sektöründe çalışan Fransa'nın topraklarının %52,46'sı tarıma uygundur. Ancak arazinin %47,6'sının tarım faaliyetlerinde kullanıldığı Fransa'da buğday, arpa, şeker pancarı, mısır, üzüm, elma ve patates yetiştirilir.
- ✓ Arazinin %35,5'i çayır ve meralardan oluşan ülkede hayvancılık daha çok ahır hayvancılığı şeklinde yapılır. Fransa'da 2016 yılında en fazla üretilen tarım ürünü şeker pancarıdır (33,7 milyon ton). Bu ürünü buğday, mısır, arpa, patates ve üzüm izlemektedir.
- ✓ Fransa ile ilgili bazı bilgiler aşağıda verilmiştir.
 - Kırsal nüfus oranı: %20,4
 - Tarımda çalışan nüfus oranı: %2,7
 - GSYİH (Milyar dolar): 2400
 - Tarım gelirleri (Milyar dolar): 38,4
 - Tarımın GSYİH içindeki oranı: %1,6

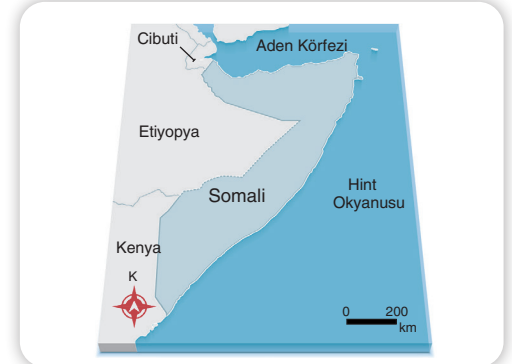
Fransa'nın Dünya Üzerindeki Konumu

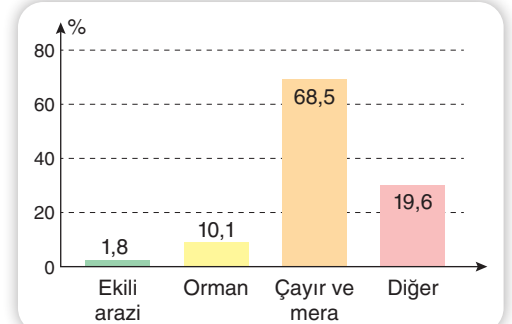
Fransa'da Arazi Kullanımı (FAO, 2020)

Somali

- ✓ Doğu Afrika ülkesi olan Somali'nin komşuları; Cibuti, Kenya ve Etiyopya'dır. Ülkenin Hint Okyanusu ve Aden Körfezi'ne kıyısı bulunur.
- ✓ Ülkenin büyük bir kısmı, plato ve düzlüklerden oluşur. Afrika'nın en uzun sahile sahip ülkesidir. En yüksek noktası, Shimber Berris Zirvesi'dir (2407 metre). Kurak ve sıcak tropikal iklimin hâkim olduğu ülkede yıllık ortalama sıcaklık 27 °C iken yıllık yağış miktarı 300-500 milimetredir.
- ✓ Ülke nüfusunun %65'i tarım sektöründe çalışan Somali'nin topraklarının %70,3'ü tarım ve hayvancılık için uygundur. Ekili alanların %1,8 olduğu ülkede şeker kamışı, mısır, susam, domates, süpürge otu, sebze ve meyve yetiştirilmektedir.
- ✓ Çayır ve meraların oranının %68,5 olduğu ülkede hayvancılık, mera hayvancılığı ve göçebe hayvancılık şeklinde yapılmaktadır.
- ✓ Somali'de 2016 yılında en fazla yetiştirilen ürün şeker kamışıdır (210 bin ton). Bu ürünü meyve ve sebzeler, süpürge otu, mısır, susam ve domates izler.

Somali'nin Dünya Üzerindeki Konumu

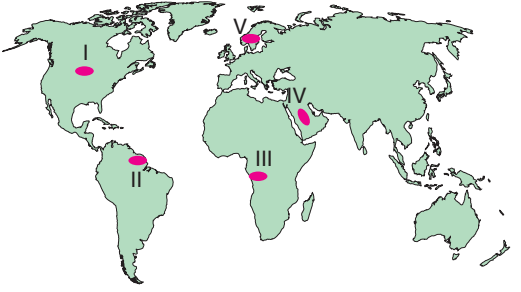
Somali'de Arazi Kullanımı (FAO, 2020)

DiFnot

Somali uzun bir sahil şeridine sahip olmasına karşın ülkede kıyı balıkçılığı yapıldığı için balıkçılık yeterince gelişmemiştir.

- ✓ Somali ile ilgili bazı bilgiler aşağıda verilmiştir.
 - Kırsal nüfus oranı: %60,4
 - Tarımda çalışan nüfus oranı: %65
 - GSYH (Milyar dolar): 6,2
 - Tarım gelirleri (Milyar dolar): 3,7
 - Tarımın GSYH içindeki oranı: %60,2

1.

Yukarıdaki haritada numaralanmış bölgelerden hangisi orman ürünleri üretim bölgeleri arasında yer almaz?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Dünya genelinde turizm faaliyetlerine katılan nüfusun artmasında aşağıdakilerden hangisinin etkisi yoktur?

- A) Hafta sonu ve yaz tatili kavramlarının gelişmesi
B) Tarihî ve doğal zenginlikleri görme isteği
C) İnsanların gelir ve eğitim seviyelerinin artması
D) Konaklama ve gezi faaliyetlerinin maliyetinin artması
E) Kongre ve iş toplantılarına katılımın artması

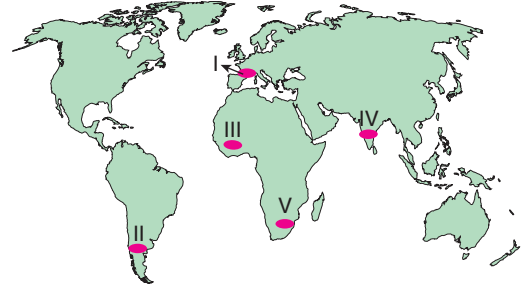
3. Almanya'nın batı ve orta kesimlerinde sanayi faaliyetlerinin daha çok gelişmiş olmasında aşağıdakilerden hangisinin payı daha fazladır?

- A) 1950 yılından sonra çok fazla iş gücü göçü almasının
B) Hidroelektrik potansiyelinin ve üretiminin fazla olmasının
C) Zengin doğal gaz yataklarının bulunmasının
D) Taş kömürü rezervinin fazla olmasının
E) Ulaşım ağlarının gelişmiş olmasının

4. Fransa ve Somali ile ilgili verilen aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Tarımda çalışan nüfus oranı, Somali'de daha fazladır.
B) Somali'de tarımdan elde edilen gelir daha fazladır.
C) Fransa'da intansif tarım yöntemleri daha yaygın uygulanmaktadır.
D) Somali'de tarımdan elde edilen gelirde dalgalanma daha fazladır.
E) Tarım arazisi oranı Fransa'da daha azdır.

5. İntansif (modern) tarım metodunda birim alandan alınan verim yüksektir, üretimin iklime bağımlılığı azdır.

Buna göre haritada numaralanmış alanların hangisinde intansif tarım yöntemleri diğerlerine göre daha yaygın olarak kullanılır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

1065012

ÖĞRENCİ NO	YANITLAR
1	1 A B C D E 11 A B C D E
2	2 A B C D E 12 A B C D E
3	3 A B C D E 13 A B C D E
4	4 A B C D E 14 A B C D E
5	5 A B C D E 15 A B C D E
6	6 A B C D E 16 A B C D E
7	7 A B C D E 17 A B C D E
8	8 A B C D E 18 A B C D E
9	9 A B C D E 19 A B C D E
10	10 A B C D E 20 A B C D E

BÖLGESEL VE KÜRESEL ÖRGÜTLER

- ✓ 20. yüzyılda yaşanan I ve II. Dünya savaşlarında çok fazla insan yaşamını yitirmiş, siyasi ve ekonomik alanlarda birçok sorun meydana gelmiştir. Bu sorunların tekrar yaşanmaması için küresel ve bölgesel örgütler kurulmuştur.

	Siyasi	Ekonomik	Askerî
Küresel örgütler	Birleşmiş Milletler (BM) İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT)	OPEC, IMF, OECD, Dünya Bankası, G-20, D-8	NATO
Bölgesel örgütler	Avrupa Birliği (AB)	KEİ, BDT, NAFTA, TDT	–

Birleşmiş Milletler (BM)

- ✓ II. Dünya Savaşı'nı kazanan ülkeler tarafından savaş sonrası çıkabilecek anlaşmazlıkları çözmek için kurulmuştur. 51 kurucu ülke ile faaliyete başlayan örgütün günümüzde 193 üyesi bulunmaktadır. Türkiye de BM'nin kurucu üyeleri arasında yer almaktadır.
- ✓ Kurumun amacı barışı tehlikeye sokacak durumlara karşı önlem almak, ülkeler arasında dostça ilişkiler geliştirmek, uluslararası alanda ekonomik ve sosyal iş birliği kurmaktır.
- ✓ Birleşmiş Milletlerin ana organları; Genel Kurul, Güvenlik Konseyi, Ekonomik ve Sosyal Konsey, Uluslararası Adalet Divanı ve BM sekreterliğidir.

Birleşmiş Milletler (BM) Amblemi

Genel Kurul

- ✓ Küresel veya bölgesel sorunların konuşulduğu ana organdır. Üye ülkelerin birer oy hakkının bulunduğu genel kurulda alınan kararların devletler açısından kesin bir bağlayıcılığı yoktur.
- ✓ Genel kurulda alınan kararları Güvenlik Konseyi'nin ABD, Çin, İngiltere, Fransa ve Rusya'dan oluşan beş daimî üyesinin veto yetkisi vardır.

Güvenlik Konseyi

- ✓ BM'nin amaç ve ilkeleri çerçevesinde uluslararası barış ve güvenliği sağlamaktadır.
- ✓ ABD, Çin, İngiltere, Fransa ve Rusya'dan oluşan beş daimî üye ve iki yılda bir değişen on geçici üyeden oluşur.

Ekonomik ve Sosyal Konsey

- ✓ Yaşam standartlarını yükseltmek, ekonomik ve sosyal gelişme ile kalkınmayı sağlayarak istihdamı artırmak temel amaçlarıdır.

Uluslararası Adalet Divanı

- ✓ Devletler arası problemler ile ilgilenen BM'nin temel yargı organıdır. Merkezi, Lahey'de (Hollanda) yer alır.

BM Genel Sekreterliği

- ✓ BM'nin idari organıdır. Beş yıllığına genel sekreter seçilmektedir. Güvenlik Konseyi'nin önerisiyle genel kurul tarafından atanır.

BM'nin Yardımcı Organları

- ✓ Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)
- ✓ Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (IBRD)
- ✓ Uluslararası Para Fonu (IMF)
- ✓ Dünya Ticaret Örgütü (WTO)
- ✓ Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO)
- ✓ Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO)

DİFnot

Birleşmiş Milletlerin ana organlarından sadece Adalet Divanı Lahey'dedir (Hollanda). Diğerleri New York'ta (ABD) bulunmaktadır.

- ✓ Dünya Sağlık Örgütü (WHO)
- ✓ Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (IAEA)
- ✓ Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF)
- ✓ Dünya Bankası (WB)
- ✓ Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA)

İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT)

- ✓ 1969 yılında İslam Konferansı Örgütü (İKÖ) olarak İsrail'in Mescidi Aksa'yı yakması ile İslam dünyasında oluşan tepki üzerine kurulmuştur. 2011 yılında İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) adını almıştır.
- ✓ Merkezi, Suudi Arabistan'ın Cidde kentindedir. Nüfuslarının çoğunluğu Müslüman olan 57 üyesi vardır. Amacı üye ülkeleri arasında siyasi, ekonomik, kültürel, bilimsel, sosyal dayanışma ve iş birliğini sağlamaktır.
- ✓ Türkiye, teşkilatın kuruluşundan bu yana üyesi konumundadır.

İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) Amblemi

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)

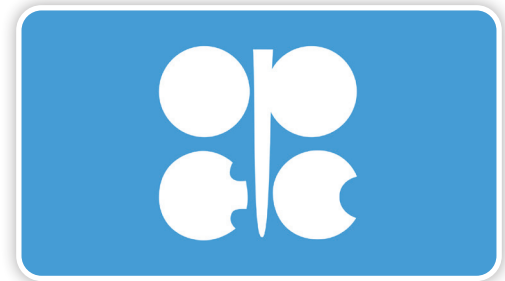
- ✓ Merkezi Paris'te olan OECD 1961 yılında kurulmuştur, küresel ve ekonomik örgüttür.
- ✓ Üye sayısı 35'e ulaşan OECD'nin kurucu üyeleri arasında Türkiye de yer almaktadır.
- ✓ OECD'nin başlıca amaçları;
 - üye ülkelere kendi kendine yetecek ekonomik gelişme ve istihdamı sağlamak,
 - gelişmekte olan ülkelerin ekonomik kalkınmalarına katkı sağlamak,
 - uluslararası ticaretin yapılan taahhütlere bağlı kalınarak ve ayrımcılık uygulanmadan gelişmesini sağlamak
 şeklinde sıralanabilir.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) Amblemi

Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü (OPEC)

- ✓ 1960 yılında Bağdat Konferansı'nda İran, Irak, Kuveyt, Suudi Arabistan ve Venezuela'nın imzaladığı antlaşmayla kurulan küresel ve ekonomik örgüttür. Daha sonra Katar, Libya, Birleşik Arap Emirlikleri, Cezayir, Nijerya, Ekvador, Gabon, Angola ve Ekvator Ginesi'nin katılımıyla üye sayısı 14'e çıkmıştır.
- ✓ İlk beş yıl OPEC'in merkezi Genevre (İsviçre) iken sonra Viyana'ya (Avusturya) taşınmıştır.
- ✓ OPEC'in amacı petrol fiyatlarını belirlemenin dışında, üye ülkelerin petrol politikalarını koordine etmek; verimli, ekonomik ve düzenli üretimi sağlamaktır.
- ✓ Ham petrol rezervlerinin üçte ikisine, doğal gaz rezervlerinin üçte birine sahip olan OPEC ülkeleri, dünya petrol üretiminin denetimini elinde bulundurur.

Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü (OPEC) Amblemi

Group of 20 (G-20)

- ✓ Dünyanın bazı bölgelerinde yaşanan finansal krizlere bağlı olarak 1999 yılında ABD ve Kanada maliye bakanlarının öncülüğünde Washington'da kurulmuştur.
- ✓ Türkiye, ABD, İngiltere, Rusya, Japonya, Kanada, Almanya, İtalya, Avustralya, Brezilya, Arjantin, Hindistan, Çin, Endonezya, Meksika, Suudi Arabistan, Güney Afrika Cumhuriyeti, Güney Kore ve AB Konseyi üyeleri toplulukta yer alır.
- ✓ Dünyanın en büyük ekonomisine sahip on dokuz ülkeden ve Avrupa Birliği'nden oluşur.
- ✓ Maliye bakanları ve merkez bankaları seviyesinde oluşturulmuş bir topluluktur.
- ✓ G-20 ülkeleri, dünya ekonomisinin %85'ini oluşturur.

Group of 20 (G-20) Amblemi

Gelişen Sekiz Ülke (D-8)

- ✓ Üyeleri arasında ekonomik ve ticari iş birliğini ön planda tutarak gelişmekte olan ülkelerin dünya ekonomisindeki konumunu iyileştirmeyi amaçlamaktadır.
- ✓ 15 Haziran 1997'de İstanbul'da kurulmuştur.
- ✓ Türkiye, İran, Pakistan, Bangladeş, Malezya, Endonezya, Mısır ve Nijerya D-8'in üyeleridir.
- ✓ D-8'e üye olan ülkeler, aynı zamanda İİT üyesidir.

Gelişen Sekiz Ülke (D-8) Amblemi

Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO)

- ✓ 1949 yılında Sovyetler Birliği'ne karşı Avrupa'nın güvenliğini sağlamak için ABD'nin öncülüğünde on iki devletin katılımı ile Brüksel'de (Belçika) kurulmuştur.
- ✓ Kurucu ülkeler: ABD, Kanada, Belçika, Hollanda, Fransa, Danimarka, İngiltere, İzlanda, İtalya, Lüksemburg, Norveç ve Portekiz'dir.
- ✓ Türkiye, Kore Savaşı'nda kazandığı başarılar sayesinde 1952 yılında NATO'ya üye olmuştur. Günümüzde 30 ülke NATO'ya üyedir.

Kuze Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) Amblemi

Avrupa Birliği (AB)

- ✓ Temeli, 1949'da kurulan Avrupa Konseyi'ne dayanmaktadır.
- ✓ 1951 yılında Belçika, Federal Almanya, Lüksemburg, Fransa, İtalya ve Hollanda Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğunu kurmuştur. Bu ülkeler, kömür ve çelik dışında diğer sektörlerde de ekonomik birliği sağlamak amacıyla 1957'de Roma Antlaşması ile Avrupa Ekonomik Topluluğu'na (AET) dönüşmüştür.
- ✓ 1965 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğu, Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu'na ve Avrupa Topluluğu'na dönüştürülmüştür.
- ✓ 1991'de Maastricht'te toplanan Avrupa Birliği Zirvesi'nde birliğin temel özellikleri kararlaştırılmıştır. 1993'te Avrupa Birliği Antlaşması yürürlüğe girmiştir.
- ✓ Temel amacı, üye ülkeler arasında gümrük birliği ve ekonomi politikalarında birlik oluşturmaktır.
- ✓ İrlanda, İspanya, Portekiz, Almanya, Avusturya, İsveç, Finlandiya, Danimarka, Fransa, İtalya, Malta, Estonya, Letonya, Litvanya, Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Slovenya, Macaristan, Hırvatistan, Polonya, Belçika, Bulgaristan, Yunanistan, Romanya, Güney Kıbrıs Rum Cumhuriyeti, Hollanda ve Lüksemburg olmak üzere yirmi yedi üyesi vardır. Birleşik Krallık, 2016'daki referandumla AB'den ayrılma sürecine girmiş ve 31 Ocak 2020'de ayrılmıştır.

Avrupa Birliği (AB) Amblemi

Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (KEİ)

- ✓ Merkezi İstanbul'da olan örgüt, 25 Haziran 1992'de kurulmuştur. Üye ülkelerin potansiyellerinden, coğrafi yakınlıklarından, ekonomilerinin birbirini tamamlayıcı özelliğinden faydalanarak ikili ve çok taraflı ekonomik, teknolojik ve sosyal ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla kurulmuştur.
- ✓ Türkiye'nin kurucusu olduğu örgüt, Karadeniz'i barış ve refah bölgesi yapmayı hedeflemektedir. Örgütün üyeleri; Türkiye, Azerbaycan, Ermenistan, Gürcistan, Moldova, Rusya Federasyonu, Ukrayna, Bulgaristan ve Romanya'dır. Diğer üyeleri ise Sırbistan, Arnavutluk ve Yunanistan'dır.

Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT)

- ✓ 8 Aralık 1991 tarihinde Rusya Federasyonu, Beyaz Rusya ve Ukrayna tarafından kurulmuştur. 21 Aralık 1991'de Azerbaycan, Kazakistan, Ermenistan, Kırgızistan, Moldova, Tacikistan, Türkmenistan ve Özbekistan, 1993 yılında Gürcistan'ın katılımıyla üye sayısı on ikiye çıkmıştır.
- ✓ Daha sonra Türkmenistan, Gürcistan ve Ukrayna topluluktan ayrılmıştır. BDT, siyasi bir örgüt olarak kurulmasına karşın üyeler arasındaki ekonomik ve iş birliği antlaşmalarıyla ekonomik bir özellik kazanmıştır.

ÖRNEK-9

Aşağıda, bir küresel örgütün kuruluş amaçlarından bazıları verilmiştir.

- Üye ülkelere kendi kendine yetecek ekonomik gelişme ve istihdam sağlamak
- Gelişmekte olan ülkelerin ekonomik kalkınmalarına destek sağlamak
- Uluslararası ticaretin gelişmesini desteklemek

Amaçları belirtilen bu örgüt aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Birleşmiş Milletler (BM)
- B) İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT)
- C) Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü (OPEC)
- D) Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO)
- E) Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)

(2019-AYT/Sosyal Bilimler-1)

ÖRNEK-10

- I. Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
- II. Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü
- III. Bağımsız Devletler Topluluğu

Yukarıdaki örgütlerin hangilerinde üye ülkelerin ekonomik iş birliğini artırmak ve ekonomik çıkarlarını korumak amaçları bulunmaktadır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

(2021-AYT/Sosyal Bilimler-2)

ÖRNEK-11

XX. yüzyılda yaşanan iki dünya savaşı ve 1950-1990 yılları arasında yaşanan soğuk savaş ya da farklı zamanlarda ekonomik, siyasi veya askerî alanlarda görülen uygulamalar, ülkeleri bölgesel ya da küresel çapta bir araya getirerek iş birliği yapmaya zorlamıştır. Bu iş birliğine bağlı olarak dünya üzerinde farklı ülkelerin oluşturduğu küresel veya bölgesel ölçekte örgütler kurulmuştur.

Aşağıdaki örgütlerden hangisinin böyle bir süreçten geçerek oluştuğu söylenemez?

- A) Birleşmiş Milletler
- B) NATO
- C) Greenpeace
- D) Avrupa Birliği
- E) OPEC

(2019-AYT/Sosyal Bilimler-2)

ÖRNEK-12

Bazı ülkeler; siyasi, askerî ve ekonomik açıdan iş birliği yaparak kimi örgütlerin kurulmasını sağlamışlardır. Bu örgütlerin bir kısmının ortak amacı; üye ülkelerin ticari çıkarlarını korumak, ekonomik, bilimsel ve teknolojik iş birliği yapmaktır.

Bu amaçlar doğrultusunda 1992 yılında İstanbul'da kurulan örgüt aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT)
- B) Gelişen Sekiz Ülke (D-8)
- C) Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)
- D) Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (KEİ)
- E) Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)

(2020-AYT/Sosyal Bilimler-1)

1. Birleşmiş Milletlerin ana organlarından biri Güvenlik Konseyi'dir. Bu konseyin beş daimî, on geçici üyesi bulunmaktadır.

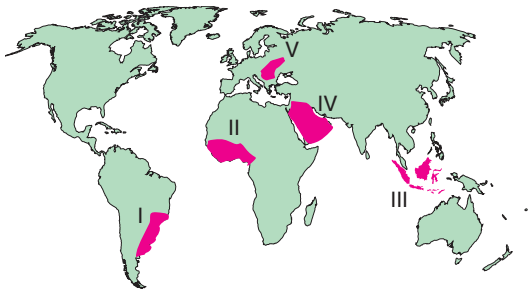
Aşağıdaki ülkelerden hangisi bu konseyde yer alan beş daimî üyeden biri değildir?

- A) Çin B) Rusya C) ABD
D) Almanya E) İngiltere

2. Aşağıdakilerden hangisi ekonomik amaçlarla kurulan küresel örgüt ya da kuruluşlardan biri değildir?

- A) Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü (OPEC)
B) Uluslararası Para Fonu (IMF)
C) Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)
D) Avrupa Birliği (AB)
E) Dünya Bankası

3. Aşağıdaki haritada bazı alanlar numaralandırılarak gösterilmiştir.

Yukarıdaki haritada numaralanmış bölgelerin hangisinde İslam İşbirliği Teşkilatına üye olan ülkelerin sayısı daha fazladır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Aşağıdaki ülkelerden hangisi Bağımsız Devletler Topluluğu'nda yer almaz?

- A) Beyaz Rusya B) Rusya
C) Bulgaristan D) Ermenistan
E) Moldova

5. Aşağıdakilerden hangisi Avrupa Birliği'nin kurucu ülkeleri arasında yer almaz?

- A) Almanya B) Fransa C) Belçika
D) Lüksemburg E) İngiltere

6. Aşağıdaki haritada bir küresel örgüte üye olan ülkeler gösterilmiştir.

Bu örgüt aşağıdakilerden hangisidir?

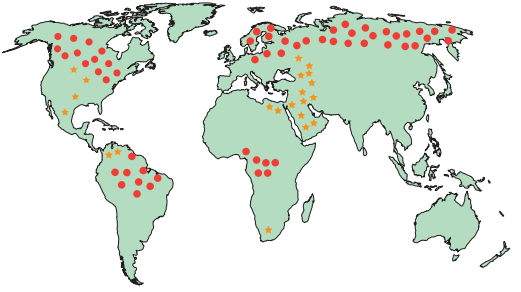
- A) D-8 B) G-20 C) AB
D) BDT E) NATO

1065013

ÖĞRENCİ NO	YANITLAR
0 0 0 0 0 0	1 A B C D E 11 A B C D E
1 1 1 1 1 1	2 A B C D E 12 A B C D E
2 2 2 2 2 2	3 A B C D E 13 A B C D E
3 3 3 3 3 3	4 A B C D E 14 A B C D E
4 4 4 4 4 4	5 A B C D E 15 A B C D E
5 5 5 5 5 5	6 A B C D E 16 A B C D E
6 6 6 6 6 6	7 A B C D E 17 A B C D E
7 7 7 7 7 7	8 A B C D E 18 A B C D E
8 8 8 8 8 8	9 A B C D E 19 A B C D E
9 9 9 9 9 9	10 A B C D E 20 A B C D E

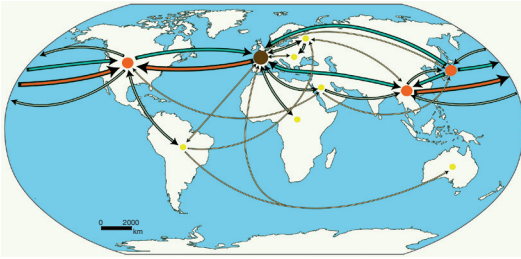
1. Aşağıdaki haritada farklı iki doğal kaynak ● ve ★ sembolleriyle gösterilmiştir.

Buna göre haritada ● ve ★ sembolleriyle gösterilen bu kaynaklar aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

●	★
A) Orman	Petrol
B) Doğal gaz	Kömür
C) Petrol	Kömür
D) Demir	Petrol
E) Petrol	Doğal gaz

- *2. Aşağıdaki haritada küresel ticaretin yoğunlaştığı bölgeler gösterilmiştir.

Haritada verilenlere göre küresel ticaret ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Küresel ticaretin büyük bir kısmı, Kuzey Yarım Küre ülkeleri arasında gerçekleşmektedir.
 B) Kuzey Amerika ve Avrupa, önemli pazar alanlarıdır.
 C) Ticaretin en yoğun olduğu alanlar Avrupa, Güneydoğu Asya ve Kuzey Amerika'dır.
 D) Avustralya'nın küresel ticarete yeri yoktur.
 E) Orta kuşakta yer alan bölgelerin küresel ticarete payı yüksektir.

- *3. Aşağıdakilerden hangisi küresel ticarete ham madde kaynaklarına duyulan ihtiyacın artmasına neden olmaz?

- A) Ülkelerin sermaye ve teknoloji birikiminin artması
 B) Teknolojik gelişmelere bağlı olarak imalat sanayisinin çeşitlenmesi
 C) Dünya nüfusunun dinamizminin artması
 D) Ülkeler arasındaki ticarete gümrük uygulamalarının artması
 E) Modern üretim sistemlerinin yaygınlaşması

4. İnsanları turizme yönelten faktörlerden biri de tarihî ve kültürel değerleri görme ve tanıma arzusudur.

Buna göre;

- I. Norveç fiyortları,
 II. Yosemite şelaleleri,
 III. Keops Piramidi,
 IV. Adıyaman Nemrut heykelleri

turizm alanlarından hangilerini gezen kişi bu ihtiyacını karşılamış olamaz?

- A) I ve II
 B) I ve III
 C) I ve IV
 D) II ve III
 E) III ve IV

5. Farklı ülkeler arasında ilişkilerin gelişmesinde turizmin rolü fazladır. Farklı kültürleri tanımak, yabancı insanlarla tanışmak ve arkadaş olmak turizm faaliyetleri ile daha kolaydır. Turizmin bu özelliği, uluslararası barış ve dostluğun gelişmesine de önemli katkı sağlar.

Bu parçada turizmin aşağıdaki etkilerinin hangisi üzerinde daha fazla durulmuştur?

- A) Ekonomik
 B) Siyasi
 C) Çevresel
 D) Ekolojik
 E) Sosyal